

חופש נא, לעבודה

מאיזה גיל אפשר להעסיק תלמידים בחופשת הקיץ, כמה שעות ביום הם יכולים לעבוד, איזה שכר יש לשלם להם ומה אומר החוק לגבי הפרת זכויותיהם • מדריך לבני הנוער ולמעסיקים

מאת ליטל דוברוביץקי

איור: גיא מורד

החופש הגדול כבר כאן ועימו עשרות אלפי בני נוער שיחלו לעבוד הקיץ. בסיוע עו"ד אורלי אבי-רם, שותפה במשרד נ. פינברג ושות', עו"ד מרי ציון, שותפה במשרד בר-נע ושות', עו"ד גרעון רובין, שותף במשרד רובין-שמאלביץ, ועו"ד דוד בכור, ממשרד שלמה בכור, המתמחים בדיני עבודה, גיבשנו מדריך לעובדים הצעירים.

חוק עבודת הנוער קובע שורה של איסורים, מגבלות וחובות, המוטלים על מעסיקי בני נוער. לדברי עו"ד אורלי אבי-רם, חשוב לעשות הבחנה בין העסקת בני נוער בתקופת הלימודים להעסקתם במהלך חופשות רשמיות מהלימודים, שכן ישנם הבדלים ככללי ההעסקה.

מאיזה גיל מותר להעסיק בני נוער?

עו"ד אבי-רם: "בתקופת הלימודים אסור להעסיק בני נוער מתחת לגיל 15. ניתן להעסיק בני 15-16 רק כחניי כים, בהתאם לחוק החניכות או בתנאים מיוחדים אחרים המצוינים בחוק. בני נוער בגילאים 16-18 ניתן להעסיק בתקופת הלימודים, אך לא בשעות הלימודים. בחופשות רשמיות מהלימודים מותרים ניתן להעסיק בני נוער מגיל 14 ומעלה".

מהן שעות ההעסקה של בני נוער המותרות בחוק?

"בני 16-18 יכולים להיות מועסקים עד 9 שעות ביום, אך לא יותר מ-40 שעות בשבוע. מי שגילו נמוך מ-16 ניתן להעסיק רק עד 8 שעות ביום, ובכל מקרה לא יותר מ-40 שעות בשבוע. בימי שישי וערבי חג ניתן להעסיק עד 7 שעות".

ומה לגבי עבודה בלילה?

אסור להעסיק בני נוער בשעות הלילה, בין 20:00 ל-08:00. לדברי עו"ד אבי-רם, ניתן לבקש היתר להעסקת בני 16-18 בשעות הלילה, ושר הכלכלה רשאי לתת היתר להעסקה עד השעה 23:00. עם זאת, ב-20.6.2010 משרד הכלכלה הודיע כי בחופשות רשמיות מלימודים לא ייאכף האיסור הגורף על העסקה בלילה לגבי בני נוער בגילאים 16-18, כך שניתן יהיה להעסיקם עד 24:00, בתנאי שהמעסיק ידאג להסעתם לביתם מיד בתום העבודה.

מהו שכר המינימום שיש לשלם לבני נוער?

לדברי עו"ד אבי-רם, שכר המינימום לבני נוער תלוי בגיל. עד גיל 16 שכר

עו"ד אורלי אבי-רם: "על המעסיק לערוך רישום מדויק של שעות העבודה של בני נוער. אם הרישום לא נעשה באמצעי מכני או אלקטרוני, הוא יאושר בכתב בסיום יום העבודה בחתימת הנוער/ה והמעסיק"

אורלי אבי-רם, עו"ד

הפסקה בת 45 דקות למנוחה ולסעודה, מתוכה לפחות חצי שעה רצופה. אם בזמן ההפסקה נדרשת נוכחות הנוער/ה במקום העבודה, יש לשלם גם על זמן ההפסקה.

- עו"ד מרי ציון מציינת עוד חובות המוטלות על מעביד שמעסיק בני נוער:**
1. בדיקות רפואיות - אין להעסיק בני נוער, אלא אם עברו בדיקת כשירות רפואית יסודית על ידי רופא משפחה של קופת החולים.
 2. פנקס עבודה - כיום בני נוער כבר לא נדרשים להנפיק פנקס עבודה, אבל המעסיק נדרש להחזיק אישור רפואי בתוקף של הנוער מרופא משפחה וציי ליום תעודת זהות של הנוער/ה או של הורי הנוער/ה. בנוסף, יש לנהל פנקס רישום ובו חובה לכלול את הפרטים הבאים: שם הנוער/ה, מספר תעודת

המינימום החודשי הוא 3,255 שקל (70% משכר המינימום במשק). בין הגילאים 16-17 שכר המינימום החודשי הוא 3,487.5 שקל (75% משכר המינימום מיום במשק). בין הגילאים 17-18 שכר המינימום החודשי הוא 3,859.5 שקל (83% משכר המינימום במשק).

עו"ד דוד בכור מציין כי בנוסף לשכר המינימום זכאים בני הנוער להשתתפות בהחזר הוצאות נסיעה לעבודה וממנה, לפי עלות דמי הנסיעה בפועל עד מקסימום 26.4 שקל ליום עבודה. כמו כן, לדבריו, חשוב לדעת שאסור להעסיק בני נוער לתקופת "התלמדות" או תקופת ניסיון ללא תשלום. יש לשלם שכר עבור כל שעת עבודה החל מהיום הראשון לעבודה וגם עבור ישיבות עבודה וימי הכנה. ככלל, אסור לנכות משכר העבודה של הנוער/ה ניכויים כלשהם כמו בגין איחור לעבודה ואסור לקבוע נוסף/ה עובד/ת בגין נזק שגרם או גרמה במקום העבודה".

ומה עם תשלומי מס הכנסה וביטוח לאומי?

עו"ד גרעון רובין מסביר כי בני נוער חייבים במס הכנסה רגיל, בכפוף לנקודות זיכוי מיטיבות עד גיל 18. בני נוער פטורים מתשלום דמי ביטוח

זהות, תאריך לידה, תאריך תחילת העבודה ופירוט מדויק של שעות וימי העבודה.

3. שעות נוספות - חל איסור על העסקה בשעות נוספות, אבל אם הנוער או הנוערה הועסקו שעות נוספות, הם יהיו זכאים לתגמול מיוחד עבור עבודה בשעות נוספות, לפי החוק, בדומה למבוגר.

4. עבודה ביום המנוחה השבועי - חל איסור מוחלט על העסקת בני נוער עד גיל 18 ביום המנוחה השבועי, שלגבי נוער יהודי יחול מכניסת השבת ועד צאת השבת.

5. הפרות החוק - העסקת בני נוער בניגוד להוראות חוק הנוער עלולה להוביל למאסר של בין חצי שנה לשנה, או לקנסות הנעים בין 14,400 שקל ל-43,800 שקל.

עו"ד אבי-רם מוסיפה: "מעסיקים גדולים רבים אינם ערים לעובדה כי כאשר העבירות בוצעו על ידי תאגיד, מוכפל גובה הקנס וייתכן שאף יוטל קנס על נושא משרה בתאגיד שהתרשל. החוק מטיל חובה על נושאי המשרה בתאגיד לעשות ככל האפשר כדי למנוע הפרות של החוק, ואם נעברה עבירה הקשורה בהעסקת בני נוער מוטלת עליו החובה להוכיח כי עשה ככל הניתן למלא את חובתו ולא התרשל".